

Adeziunea totală a slujitorilor scenei

Expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, secretarul general al partidului nostru şi preşedintele Republicii Socialiste România, ținută în faţa activului central de partid şi de stat, la începutul lunii august, reprezintă un document programatic de excepţională valoare teoretică şi practică — sintetiză a gândirii revoluţionare şi a puterii de pătrundere în esenţa fenomenelor lumii contemporane, model de luminoase idei menite a exprima politica de pace, prietenie şi colaborare a statului nostru.

Strălucita cuvîntare ne oferă posibilităţile de înţelegere a trăsăturilor principale ale lumii contemporane şi de asemenea a schimbărilor care au survenit în viaţa internaţională.

Modul profund ştiinţific de abordare a problemelor internaţionale şi formularea căilor de soluţionare a celor litigioase deschid orientări clare, concordante cu aspiraţiile tuturor popoarelor.

Acest document elocvent, pe linia aplicării creatoare a socialismului ştiinţific, prospec-

tează viitorul omenirii, într-o viziune revoluţionară, ce inspiră încredere în eforturile comune de a apăra şi consolida pacea.

Impresionează unanimitatea cu care poporul nostru şi-a exprimat satisfacţia deplină faţă de magistrala Expunere, faţă de îndemnul primit, indemn însofletitor pentru afirmarea continuă a ţării noastre pe arena mondială.

Slujitorii artei teatrale şi muzicale îşi manifestă, prin fapte, adeziunea totală faţă de politica internă şi externă a partidului şi statului nostru; ei vor răspunde prin însofletitoare activităţi tuturor sarcinilor menite să dinamizeze creaţia teatrală şi muzicală, pătrunsă de patosul umanismului revoluţionar.

Vrem ca arta noastră izvorită din popor şi destinată maselor largi să zugrăvească în impresionante imagini fapte şi oameni de pe meleagurile României socialiste. Vrem ca arta noastră să se inspire din universul uman al constructorilor societăţii socialiste şi, prin mesajul ei, să comunicăm lumii biruinţele României socialiste.

Vom face totul pentru îmbogăţirea conţinutului creaţiei artistice, spre a contribui la educaţia politico-ideologică a întregului popor.

Sîntem convinşi că poporul nostru şi realităţile societăţii socialiste reprezintă un minunat izvor de nobile inspiraţii pentru artă.

Vom aduce o contribuţie nelimitată la reuşita Festivalului naţional „Cîntarea României”, amplă activitate artistică şi ştiinţifică, ce pune în valoare talentele poporului nostru în diversele sfere de manifestare a inteligenţei şi geniului său creator.

■ SÜTÖ ANDRAS

Cuvîntul scris înseamnă acţiune

Din nou şi pe deplin justificat, presa noastră literară — şi neliterară — a pus în discuţie, printre altele, cele mai stringente-actuale probleme ideologic-artistice ale literaturii. Temeiul principal, pentru acest schimb de opinii, la scară naţională, este Expunerea, de înaltă semnificaţie, ținută de tovarăşul Nicolae Ceauşescu în Sedinţa din 3 august a activului central de partid şi de stat. Cu această ocazie, făcînd o cuprinzătoare analiză a problemelor de actualitate din politica internaţională, secretarul general al partidului nostru, preşedintele Republicii Socialiste România, a insistat şi asupra fenomenelor implicite marii confruntări ideologice din prezent. Vorbînd

despre procesele spirituale desfăşurate în lumea capitalistă, ne-a atras din nou atenţia şi asupra unor simptome de criză, sesizabile în literatură şi în domeniul artelor. „O serie de cercuri reacţionare — a spus, printre altele, tovarăşul Nicolae Ceauşescu — încearcă să reînvie teorii de mult depăşite cu privire la rolul şi locul artei şi culturii în viaţa socială, ridicîndu-se, în principal, împotriva răspunderii acestora în faţa societăţii, susţinînd că ele se află deasupra ei”.

Evident, valorile culturii născute sub semnul răspunderii sociale dezminţ această concepţie, prin însăşi durabilitatea lor — şi n-o fac numai din momentul cînd ideile socialismului au început să

ciștițe teren. De-acum, este un adevăr elementar faptul că, ori de câte ori aceea parte a activității omenеști, care se numește cultură, s-a depășit pe sine însăși și a trecut într-o nouă etapă a propriei dezvoltări, noile sale conținuturi și forme au fost determinate de condițiile și cerințele obiective ale societății concrete dintotdeauna. În toate timpurile, acțiunea artistică l-a depășit pe individ; în năzuințele sale, s-a simțit mereu — fie și numai instinctivă — „lucrarea“ desfășurată de forța unei colectivități omenеști date. De multă vreme, sesizarea principiului necesității a spulberat iluzia libertății individuale absolute — fi-rește, fără a fi anexat fiecărui condei și fiecărui penel vreun vaccin pentru prevenirea iluziilor. Nici ideile pozitive și nici cele retrograde nu ni le trimite cerul prin zei în travesti: originea lor poate fi dedusă analitic din relațiile obiective ale societății. Ca, spre exemplu, în cazul autoamăgirii artistice, conform căreia cea mai mare libertate este aceea de a întoarce spatele dramaticelor probleme ale libertății; în general, deci, problemelor care preocupă, în zilele noastre, omenirea. Întii și-ntii, ne referim aici la preocuparea pentru lichidarea pericolelor de război. Șavanții specializați în disciplina atomică sînt de părere că globul terestru poate fi nimicit în douăzeci și patru de ore. În umbra unui atare pericol, indiferența și pesimismul final — fie de factură filosofică, fie de categorie estetică — devin, obiectiv judecînd, antiumane. Chiar dacă n-o putem accepta drept metodă de acțiune, disperata exclamație a lui Saint-Just, unul dintre conducătorii revoluției franceze, îți dă, oricum, de gîndit, în judecarea fenomenului: „Nu numai pe trădători, dar pînă și pe indiferenți trebuie să-i pedepsim!“ (Ca și Dante, care i-a plasat într-o hrubă aparte a Infernului!) În-zestrați fiind cu experiența cuprinsă în tragediile intoleranței, trebuie să judecăm astăzi indiferența de pe pozițiile disputei ideatice constructive și, nicidecum, de pe ale puniției; și să procedăm la fel în cazul absurdei concepții care susține că arta ar fi „suprasocială“. La urma urmei, afirmația referitoare la existența unor atare fenomene nu este o invenție! De pildă, una dintre preocupările reale — și deloc inventate! — ale celor mai buni reprezentanți ai culturii universale este întrebarea: în ce fel arta își împlinește, după propriile-i legi specifice, rolul social și cît își asumă ea, drept

parte, din luptele civiciene ale omenirii, în epoca atomică. Fie-ne îngăduit să cităm aici constatarea (tot pesimistă) a lui Gabriel Dennis — laureat al Premiului Nobel — în legătură cu responsabilitatea tuturor celor ce, chiar în cea mai mică măsură, participă la modelarea opiniei publice: „Din păcate, în momentul de față, artiștii se află într-un adînc nădr al pesimismului; iată pentru ce nu ne putem aștepta la un ajutor substanțial din partea lor“ — spune inginerul electrotehnician englez, de origine maghiară, făcînd — poate — o apreciere exagerat de sintetizatoare la adresa artei din lumea capitalistă. Oricum, însă, această apreciere este un avertisment: ea atrage atenția asupra rupturii existente între gravele preocupări ale întregii omeniri și strădaniile artistice individuale. Conflictul dintre Eu și Noi nu poate fi rezolvat prin nici un fel de ignorare a eforturilor istorice obligatorii ale omenirii, în vederea creării unei lumi mai umane. Încă din secolul trecut (dar nicidecum sub influența ideilor jacobine), condamnatul „întu decadentă“ Baudelaire formula în următorii termeni dialectica libertății scriitoricești: „Îngăduit este să fii în atac... să intri de-a dreptul în miezul lucrurilor, dacă în spatele Eu-ului din fiecă frază se află un Noi, atotputernicul Noi, taciturnul și invizibilul Noi: Noi, o generație nouă...“

Noua generație, a lui Baudelaire, era dușmană desuetelor opinii, cuprinse de anchiloza pe care războiul o provoca gîndirii obștești. Cu cît are mai multă actualitate, astăzi, angajamentul oricărui creator de cultură, în condițiile noastre, într-o societate care a desființat caracterul de marfă al culturii, creînd condiții în care aceasta le este accesibilă tuturor. Dintotdeauna, scrisul a însemnat acțiune: atît poezia, cît și verbul scenic. Deci, ca orice acțiune, el cată a se judeca sub aspect moral și nu numai estetic — fără privilegiul superiorității. Cînd dă glas, Eul poetic dorește să exercite un efect asupra cititorului, indiferent dacă o recunoaște sau nu. Căci omul i se adresează omului. O conștiință își lasă amprenta pe altă conștiință. Indiferent ce amprentă? Indiferent, dacă efectul ei este unul activizator sau anchilozant în privința conștiinței, a gîndirii? Răspunsul nu poate veni decît dinspre moralitate. Iar cel mai de seamă dintre dezideratele morale se cheamă: simț al răspunderii colective. Destinul cărturarilor a fost, în toate vremurile, destinul poporului lor.